

İKV DEĞERLENDİRME NOTU

5 SORUDA GÜMRÜK BİRLİĞİ'NİN REVİZYONU

**Melih ÖZSÖZ, İKV Genel Sekreter Yardımcısı ve
Araştırma Müdürü**
Selen AKSES, İKV Kıdemli Uzmanı

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

1-Gümrük Birliği'nin revizyonu ne anlama geliyor?

Söz konusu revizyon, Gümrük Birliği'nin işleyişinde var olan sorunların aşılması, Türkiye ile AB arasında ekonomik açıdan daha geniş bir entegrasyonun sağlanması anlamına gelmektedir.

2-Gümrük Birliği neden revize ediliyor?

Bilindiđi üzere AB'nin ticaret politikasında yeni nesil serbest ticaret anlaşmalarının (STA) ivme kazanmasıyla, Türkiye'nin karar alma mekanizmalarında hak ettiği yeri alamaması, ülkemizin ticari ilişkilerinde olumsuz etkilere neden olmuş ve olmaktadır. Hele ki küresel ekonomide kuralları yeniden belirleme potansiyeline sahip olan TTYO, bir yandan Türkiye'nin ABD ile ticaret dengesini olumsuz etkileyecek, diğer yandan da Türk ürünlerinin AB ürünleri karşısında ABD pazarında rekabet imkanını azaltacaktır. Bunun ötesinde TTYO, Türkiye'nin dış ticaretinde çok önemli yere sahip olan bu iki ekonomiye olan mal ve hizmet ticareti ve yatırımlar alanında yeni belirlenecek düzenlemeler ve normlara göre hareket etmesini gerektirecektir. Bu şartlar altında Türkiye'nin halihazırda AB ile mevcut olan Gümrük Birliği ilişkisini güncellemesi, yaklaşan bu büyük değişime hazırlık açısından büyük önem taşımaktadır.

Bunun yanı sıra, Türkiye'nin Gümrük Birliği'nin işleyişine ilişkin yaşadığı ve artık kronikleşen sorunların aşılmasında, mevcut işbirliğinin revizyonuna ihtiyaç duyulmaktadır. Bu soruların arasında taşıma kotaları ile Türk vatandaşlarına yönelik zorunlu vize uygulaması gelmektedir.

3-Gümrük Birliği'nin revizyonu neler getirecek?

Hiç şüphesiz Gümrük Birliği'nin revizyonu, öncelikle Türkiye'nin değişen küresel ekonomi düzenine daha etkin şekilde entegrasyonunun önünü açacak, başta TTYO olmak üzere küresel ticareti yeniden şekillendiren girişimlerin bir parçası olmasını kolaylaştıracaktır.

Söz konusu girişim ayrıca mevcut ilişkinin kronikleşen sorunlarının aşılması için taraflara önemli bir fırsat sunması açısından önemlidir. Ayrıca Gümrük Birliği'nin kapsamına tarım, hizmetler ve kamu alımlarının dâhil edilerek güncellenmesi ile ekonomik ve ticari ilişkilerin derinleştirilmesi de söz konusu olacaktır.

4-Gümrük Birliği'nin revizyonu hangi aşamalardan oluşuyor?

Gümrük Birliği'nin güncellenmesine ilişkin müzakerelerin en erken 2016 yılında başlamasını beklemek doğru olacaktır.

İmzalanan Mutabakat Zaptını takiben, AB tarafı kendi müzakere pozisyonunu oluşturmak için harekete geçecek; bu kapsamda Komisyon tarafından hazırlanacak etki analizi, Üye Devletlerle paylaşılacaktır. Üye ülkelerin etki analizine ilişkin görüşleri de alındıktan sonra, AB'nin pozisyonu oluşturulacak ve AB Konseyi, Avrupa Komisyonuna müzakere yetkisi verilecektir. Bu yetkinin ardından Türkiye ve AB taraflarının müzakere masasına oturmalarının en erken 2016 yılını bulması beklenebilir.

5-Türk özel sektörü revizyon sürecine nasıl hazırlanmalı?

1-Kamu ve özel sektör müzakere kapasitesinin oluşturulması: Bu süreçte kamunun yürüttüğü müzakerelerde mutlaka ama mutlaka özel sektörün desteğinin alınması gereklidir. Bu çerçevede güçlü bir kamu ve özel sektör müzakere kapasitesi oluşturulması gerekir.

2-Etkin bir kamu-özel sektör irtibat mekanizmasının oluşturulması: Yeterli ve her an yenilenen bir bilgi birikimi; hem kamu sektörü, hem de özel sektör kesimi için bu birikime erişim imkanı ve nihayetinde kamu – özel sektör irtibatını sağlayacak sağlam, sürekli bir mekanizmanın oluşturulması gereklidir. Bu çerçevede müzakereleri yürütecek kamu sektörü ekibine, özel sektörü temsilen bir temsilcinin dahil edilmesi hususunda ısrarcı olunmalıdır.

3- Özel sektörün kendi pozisyonunu belirlemesi: Tarım ve hizmetler sektörü hiç şüphesiz, önümüzdeki dönem yürütülecek ticaret diplomasisinin en zorlu alanlarından ikisidir. Buna ek olarak karşı tarafta bu alanlarda yürütülen müzakerelerde çok deneyimli ve kural koymaya alışkın bir müzakere tarafı olduğu unutulmamalıdır. “Başarılı” bir müzakere için, Türk özel sektörünün elinde, güçlü bir iradeye sahip, sağlam bir müzakere pozisyonu olması gereklidir.

